

Nàpols en el vell Frederich Emperador dels Grechs y la mutació den Nicolau Acciaiuoli en la persona del famós Tirant. La sagacitat den Joanot Martorell li feu aparellar una situació consemblant a la dels esmentats personatges italians d'un segle enrera per poder aplicar, casi ab un senzill cambi de noms, la hermosa *Letra de reials custums* sense retreure directament ni indirecta lo nom de son gloriós autor.

En les bellíssimes planxes que han dedicat al *Tirant* en Menéndez y Pelayo ⁽²⁾ y en Rubió y Lluch ⁽¹⁾ se posa de relleu la influencia dels autors italians en aquella obra; en Rubió parla obertament d'influencies y plagis de les diverses lectures de l'autor intercalades ab més o menys traça y fins cita una justa reminiscencia del Petrarca en la descripció de la Roca del Deu del Amor, mes no s'havia descobert encare una tan palesa apropiació de tota una obra literaria copiada casi sense alteracions. L'imperturbable serietat del plagiari ens fa preveure que no seran perdudes les investigacions que sobre aquest sempre admirable llibre facin els estudiosos en recerca de ses *fonts* més o menys directes.

La primera conclusió que podem treure d'aquest descobriment es que l'autor de la traducció de la *Letra* es el mateix Martorell, perque no es llògich suposar que s'hagués apropiat d'una traducció d'altri, contemporània, tenint a mà el text original pera referla a son albir. L'identitat d'estil y de llenguatge entre abdues versions es una prova de la nostra afirmació. El text de la *Letra*, la copia antiga de la qual guarda l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS y nosaltres editarem, degué esser desglosat de sa obra per en Martorell, previa rectificació de les esmenes fetes. Cal donchs consignar el nom d'en Joanot Martorell com de traductor català del Petrarca.

Ara potser hauriem d'apuntar les principals variants de la lliçó del *Tirant* ab relació a la publicada en l'anterior ANUARI. Comença ab un petit preàmbul de cinch ratlles, de la cullita de Abdallà per justificar que un moro enemich se prengué tant interès per els cristians vencedors; ja calia. Y ve l'adreça del parlament que no diu *Egredi Baró* sino *Magnanim Capità*; seguint ab les següents paraules més clares que en el nostre text: «ja veig que a la fi la fe venç infidelitat, e liberalitat venç auaricia, e la humilitat a la superbia, hoy fa loch a caritat...» ab les quals paraules com ab algunes altres de la lliçó del *Tirant* pot rectificarse alguns llochs obscurs de l'altra. Nova ventatja qu'hem de consignar a continuació de la paternitat descoberta de la traducció. Les variants que van seguint son tan escasses com insignificants, essent les més remarcables, les obligades pera l'adaptació al nou escenari: *lo Rey de Sicilia* queda canviat ab *la magestat imperial*, on se fa alusió al Acciaiuoli hi posa *Capità valentísim* o altre calificatiu semblant, devegades ab ròssech de paraules caballeresques, y quan el fet relatat no té cap possible relació ab la gesta del *Tirant*, prudentment suprimeix l'alusió; un exemple, tal volta l'únich, n'es la supressió del paragraf que 's llegeix casi al final de la *Letra* alusiu a les virtuts del Rey Rubert, oncle del protector d'en Nicolau. Prescindint d'aytals *mutanda*, resten com hem dit petites variants isolades que sols poden remarcarse ab una nova edició comparada que creiem de molta utilitat fins per rectificar alguna errada y per aclarir algun passatge obscur. No creiem indispensable ferlo ara aquest coteig tractantse de dos textos ja divulgats y molt menys en l'ANUARI, aon sortí fa un any la primera edició. — E. M. Y B.

Bibliografia

LLIBRES

— RUDOLF BEER. *Die Handschriften des Klosters Santa Maria de Ripoll*. Wien, 1908.

En l'Anuari precedent se donà compte de la primera part d'aquest importantíssim treball de investigació y de crítica, que finia ab la mort del abat Oliva, a mitjans del segle XIe. La segona part, de la que devem ocuparnos, continua fins á les darrerries de la Edat mitja la historia de la collecció de manuscrits y de la activitat literaria de Ripoll, utilisant el senyor Beer per escriurela nous materials com son el catàlech dels còdices del esmentat monastir fet per Baluze, altra llista formada per en Prèspere de Bofarull després de la primera instalació dels manuscrits ripollenchs en l'Arxiu de la Corona d'Aragó y 'l volum CVII de la *Coleccion de Baluze*, en la Bi-

(1) Loc. cit.

(2) Discurso de contestación... en la recepción de D. Isidro Bonsoms y Sicart en la R. A. de Buenas Letras de Barcelona, págs. 160 y 161.

biblioteca Nacional de Paris, plè de còpies de documents del convent y de troços dels seus vells còdices. L'autor ab tan bon aplech de noves y proves ha pogut demostrar com ab posterioritat a la mort del citat abat, va seguir la gran activitat del *scriptorium* d'aquell famós establiment monàstich y també apreciar el valor d'alguns raríssims llibres destruïts per la crema de 1835, entre ells l'Evangeliari de mitjans de la XI^a centuria ab notables miniatures. Al estudiar el Còdice Vaticà *Reginensis* 123, que conté 'ls «Annales Massilienses» tracta de la manera com s'exercí la subjecció de Ripoll al monastir de Sant Victor de Marsella, sense que aquella casa perdés la direcció que portava en el treball històrich-gràfich, ni deixés de protestar contra la imposada dependència. S'ocupa de les «Gesta Comitum» y del «Epitaphium», així com del «Hymnus», que publica per primera vegada segons un manuscrit de la Biblioteca Nacional de Paris, havent arribat a aclarar que estava dedicat á Ramon Berenguer IV, Comte de Barcelona, al qui estaven igualment endreçades les enfàtiques narracions de les «Gesta Comitum» y del «Epitaphium». Al veure en el mateix manuscrit de la Biblioteca de Paris el cantar referent al Cid, suposa si també era de Ripoll, encara que en part es indubtablement castellana, demostrant ademés ab la copia del «Codex Sancti Jacobi» les relacions que el nostre monastir mantingué ab tota l'Espanya cristiana durant la segona meitat del segle XIIe, de la mateixa manera que la data en que la historia de Carles, continguda en dit còdice, va penetrar en un centre literari de Catalunya.

Tracta noresmenys de les relacions de Ripoll ab pobles estranys o extrapeninsulars, principalment ab Avinyó, averiguant que en Guillem Col de Canes, qui havia escrit el còdice «Petarca, de Vita Solitaria» de la llibreria de Ripoll, havia estudiat en Ripoll y havia portat després un certificat d'exàmen d'Avinyó. Esmena la inexacte afirmació den Groeber de que la major part dels textos ripollenchs estiguin publicats en la *Colección de documentos inéditos del Archivo de la Corona de Aragón*, donchs en els còdices conservats n'hi ha encara més del doble d'inèdits, contantshi importants disposicions dels Usatges de Barcelona, de les Corts catalanes, regles de trobar, tractats de gramàtica y altres obres. Per això se detura també en Beer en la explicació del moviment jurídic del nostre venerable monastir, pensant si en aquell hi influïren les relacions sostengudes ab los convents del Llengadoc y sobre tot les establertes ab la dependència del de Sant Victor de Marsella.

L'autor ha afegit nous testimonis als molts ja coneguts de la protecció y consideració concedida al monastir de Santa Maria de Ripoll per els nostres sobirans y altres potentats y acompanya aquesta part ab dotze reproduccions fototípiques de planes notables dels manuscrits dels que ha tractat. De tots els treballs fins avuy donats a llum sobre'l monastir més insigne de la nostra terra, es el den Beer el més científicament important y el qui 'ns demostra d'una manera més justificada y seriosa la influencia cabdal que exercí aquell cenobi en la vida literaria de Catalunya. — J. M. y S.

— M. MENÉNDEZ Y PELAYO. *Juan Boscán*. (Vol. XIII de la *Antología de poetas líricos castellanos*.) Madrid, 1908. — 488 pp.

La publicació d'aquesta obra, en la que magistralment se posa de relleu una figura de tanta significació en la nostra historia literaria, va moure a l'INSTITUT a dirigir una felicitació al seu autor, el qual va correspondre agraintla afectuosament. De la comunicació de l'INSTITUT, de la redacció de la qual va encarregar-se el Sr. D. Miguel S. Oliver, copiem els següents paragrafs, que son el millor resum que podem fer del contingut d'aquell llibre:

«La impresión que á los miembros de este Instituto ha producido la lectura del estudio sobre *Juan Boscán*, que V. E. acaba de dar á luz, se ha traducido en una serie de fervorosos comentarios y en el acuerdo de expresarle toda la vehemencia de nuestra admiración y gratitud.

Si como hijos de Cataluña nos ha conmovido aquel trabajo por la afectuosa interpretación de nuestra historia espiritual, nunca avara de sus secretos para quien acude á abrirlos con la llave de oro de la simpatía, no nos ha embelesado menos, como hombres de estudio, la magnífica amplitud del cuadro sobre que destaca la figura de Boscán y para el cual ha agotado V. E., con el definitivo esfuerzo de costumbre, todas las fuentes de conocimiento y referencia, todos los precedentes y desarrollos futuros del tema matriz.

Admirablemente expuestos y discutidos los datos biográficos que se conocen hasta ahora, nos hemos deleitado con las referencias de los contemporáneos y sucesores de Boscán, desde Don Francesillo de Zúñiga á Herrera y Faria de Sousa; con los preciosos medallones dedicados á Navagiero y Cristóbal de Castiglione; con los rasgos de Marineo Sículo y de Ramusio; con la

genealogia del endecasílabo modern des de los metros griegos y latinos; con las tentativas anteriores de italianización; con el estudio de las innovaciones introducidas por Boscán, no sólo en cuanto á la morfología externa, sino en el aspecto de su influencia substantiva é *interior*, tan sagazmente distinguida y probada; con la sensata ponderación de los méritos del poeta barcelonés no menos que con la pintura de su carácter equilibrado, amablemente austero y tan conforme, por ende, á la ley de su linaje; con las páginas espléndidas dedicadas al Petrarca y á Ausias March; con el bosquejo lleno de novedad é interés de la cultura universitaria, humanística y filológica de Cataluña en los dos siglos silenciosos para ella, que sucedieron al descubrimiento del Nuevo mundo; y, en fin, con la vindicación de modestas reputaciones de decadencia como Pere Serafi, y de otras cien obscuras y abnegadas tentativas sobre las cuales pudo caer el olvido de las muchedumbres, pero en cuyo favor vuelve en su día, la piedad filial de la historia.

Tal es, Excmo. Señor, lo que tengo el cargo de expresar, como imperfecto resumen de los sentimientos del Instituto y de la personal satisfacción de cada uno de sus individuos.»

— [Biblioteca catalana. Segle XIII]. *Libre de Saviesa del Rey en Jacme I d'Aragó*. Primera edició, feta estampar ab un Estudi preliminar per En Gabriel Llabrés y Quintana. — MCMVIII. VII centenari del naxement del Rey. [Santander, Imp. La Propaganda Católica, 1908]. Vol. de 16 × 10 cm. y XLVIII-97 pp.

Feia temps que era esperada la publicació d'aquest text notable, que de tots els que s'anunciaven pera solemnizar la naixensa del gran rey, ha sigut l'únich que s'ha convertit en realitat, sortint en temps oportú. El Sr. Llabrés havia publicat altres textos del mateix caràcter doctrinal: *Libre de paraules e dits de savis e filososps*, den Jahuda Bonsenyor, els *Proverbis de Salomó*, el *Libre de Cató* (1899), la *Doctrina moral* del mallorquí en Pax (1899) y els *Proverbis* rimats de 'n Guillem de Cervera (1906, l'Estudi 1907); pocs semblaven més ben preparats y ab més mérits contrets per donar a llum aquest *Libre de Saviesa* o de *Doctrina* atribuit a en Jaume I el Conqueridor, interessantíssim aplec d'altres tractats més antics y d'aforismes, l'estudi de qual importació hauria d'estimular algun altre erudit. Seria agradable de poder llegir, en acabat d'aquest *Libre de Saviesa*, aquell altre llibre pseudo aristotèlic *Secret dels secrets*, que li es parent tant d'aprop fins al punt de trobarshi planes idèntiques, del qual se conserven més manuscrits de l'adaptació catalana y que 's retroba citat en diversos documents de la casa real d'Aragó, prova palesa dels ensenyaments que de tals llibres comptaven treure.

El Sr. Llabrés utilisa els dos manuscrits coneguts del *Libre de Saviesa*: el L-2 (ara 921) de la Biblioteca Nacional de Madrid, que estableix com a text publicantlo en sa integritat, y el fragmentari M-I-29 de l'Escorial, del qual dona totes les lliçons importants en l'introducció. En aquesta s'hi acoblen notícies interessants y s'hi entreveu alguna bona orientació, però els arguments de que 's val el Sr. Llabrés pera probar la paternitat del *Libre de Saviesa* no convencen; y això que en Jaume I, a qui creiem autor dels Comentaris y que 's feu celebre per sos *dits*, podria haver fet compilar aquest llibre; no obstant, la llengua y l'aspecte general ens l'acost.n més a 'n Jaume II, que se 'ns dibuixa tot un altre rey ab els documents que 's van descobrint.

— *La Fiammeta de Johan Boccacci*, traducció catalana del XV^{en} segle, ara per primera volta publicada, sóts el patronat de la Societat Catalana de Bibliòfils, per Ramon Miquel y Planas, segons el manuscrit existent en l'Arxiu general de la Corona d'Aragó. — Barcelona. «La Académica», MCMVIII.

Vol. de 20 × 14 cm., XIV-280 pp. y 2 facsímils.

Difícilment podria haverse trobat altre text que apurés més la paciència del publicador com aquesta traducció de la *Fiammetta*; els discursos ampulosos abunden, y tant poc sovint s'acorden les frases ab les de l'original, que 'l senyor Miquel ha hagut d'usar en totes les planes [] y () per indicar les inclusions y les exclusions necessaries pera que la traducció fos llegidora. A més, el copista d'aquest manuscrit, no solament se deixava mots, sino que no tenia noció precisa de la llengua en que escrivia ni de l'ortografia que s'havia anat fent quasi general pels paissos catalans.

L'edició es curosa y agradable; el pròleg discret.

— JOSEPH ANGLADE. *Les Troubadours. Leurs vies. Leurs œuvres. Leur influence.* — Armand Colin, Paris, 1908.

Vol. de 19×12 y VIII-328 pp.

Per qui vulgui tenir una idea clara de la poesia dels trobadors, aquest serà un llibre excel·lent. Passen, en ràpida y atraient ullada, els principals trobadors de l'època clàssica y de la decadència y s'esmenten els llurs pelegrinatges per Italia, per Catalunya y demés terres; el lector se forma idea de la llur condició, del llur art, de llurs influències.

L'autor no ha intentat fer sino una obra de conjunt destinada al gran públich; a la fi del llibre inserta, per xò, unes notes bibliogràfiques per qui vulgui endinzarse més en l'estudi d'aquella brillant escola poètica. Tot lo que 's refereix a la poesia provençal interessa massa l'estudi dels nostres antichs poetes; per això hem de senyalar aquest llibre. El capítol que dedica als trobadors que vingueren a Catalunya y al llevat poètic que hi deixaren està ben resumit.

— N. FONT Y SAGUÉ. *Historia de les ciències naturals a Catalunya del segle IX al segle XVIII.* — Barcelona. Estampa de «La Hormiga de Oro». — VII-256 pp.

En aquest llibre, que per esser un primer ensaig de sistematització no deixa d'esser un treball meritori, tracta el seu autor dels catalans que han escrit sobre alguna de les ciències naturals, y ab l'objecte de millor agruparlos els distribueix en varies seccions que 's refereixen a l'astrologia, cartografia, medicina, epidemiologia, menescalia, ensenyança, alquímia, química, farmacia, historia natural, agricultura y botànica. L'autor ha recullit quant ha trobat publicat sobre la materia que estudia, però la mateixa extensió del seu plan no li ha permès garbellar bé les notícies ni beure sempre en les fonts més segures, lo qual ha sigut causa també de que caigués en alguns errors d'importancia, al menys en la part referent als nostres escriptors mig-evals, que es la sola que podem judicar, y la única que té cabuda en aquesta secció del ANUARI.

— OBRES DE RAMÓN LULL. *Libre de Contemplació en Deu*, escrit a Mallorca & transladat d'arabic en romanç vulgar de vers l'any . m . cc . lxxii. Transcripció directa ab facsimils y variants dels més vells manuscrits, proemi, notes y glosari den M. Obrador y Bennassar. Tom. I. Palma de Mallorca, 1906. (Publicat en 1908.)

Gracies al esforç constant de la benemèrita *Comissió Editora* de Palma de Mallorca, podem fruit de la lectura de l'obra magna de l'enciclopedia lulliana, a la que 'l seu editor assigna ab bon fonament la prioritat cronològica en la producció del il·luminat mallorquí. La publicació del text català del *Libre de Contemplació*, romàs fins ara inèdit, farà set volums, entre 'ls que 's distribuiràn els 5 llibres de que consta. En el tom que ha vist la llum s' hi conté tot el *Libre I* y les deu primeres *distincions* del segon. El text ha estat establert ab l'escripulositat que ja té acreditada el Sr. Obrador, demunt d'un ms. trescentista, el més antich y complet dels que 's troben a Espanya, que pertany al *Colegi de la Sapiencia* de Palma de Mallorca, y s'hi anoten les variants que proporcionen tres codis del segle XV, conservats a la Biblioteca provincial de Barcelona, a la de Palma y a la llibreria particular del Marquès de Campofranco. L'editor no ha pogut aprofitarse encara del venerable trellat de l'*Ambrosiana* de Milà, datat en 1280, però promet valersen en l'estampació dels volums successius. El text va acompanyat d'un proemi y notes explicatives, en les que 's fa la descripció dels manuscrits, s'hi dona una mostra de les versions llatines de Paris, 1505, y Maguncia, 1740-42, y s'hi posen de relleu els passatges que més interés tenen pera la biografia del autor. Els comentaris que podrien ferse a una obra de l'importancia y extensió d'aquesta, foren inacabables, y el Sr. Obrador, per això, se promet continuarlos en els volums successius.

— B. SCHÄDEL. *Manual de Fonètica Catalana.* Cöthen (Alemania); Otto Schulze Verlag, 1908. — 88 pp.

L'autor d'aquest *Manual*, Privatdozent de filologia romànica a l'Universitat de Halle a. S., y ja conegut ventatjosament per altres treballs seus sobre 'l català, proposa un sistema de

transcripció fonètica pera aquesta llengua. La matèria es exposada ab molta claretat, perfectament adequada a l'objecte de divulgació científica que s'ha proposat el Dr. Schädel. Mossen A. Alcover ha publicat una interessant nota bibliogràfica sobre l'aparició d'aquest llibre en el *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana* (vol. IV, p. 153).

— RECULL DE TEXTES CATALANS ANTICHS.

Fasc. IX. *L'epistola que sent Geronim trames a Sancta Eustoxi filla de Sancta Paula. Ara per primera volta stampada.* [Barcelona, 1908] (16 folis.)

Publicada ab una nota preliminar per Mn. Jaume Bofarull. L'original se conserva en un ms. del s. XV procedent de la Biblioteca de Santes Creus, avuy formant part de la Provincial de Tarragona.

Fasc. X. *Planys del cavaller Matero, ara novament stampats* [Barcelona, 1908] (20 págs. no numerades, ab un facsimil.)

Reproducció d'un text anònim dels ms. n. 377 de la Biblioteca de Carpentras publicat per M. Morel Fatjo a la Romania, t. XIII, ab el titol de *L'amant, la femme et le confesseur* y donat abans a conèixer en el catàlech de M. C. G. A. Lambert (1862). — Aquesta nova estampació, precedida d'una nota bibliogràfica, es deguda al entès bibliòfil Sr. F. [araudo], actual continuador del present *Recull*.

— HISTORIES D'ALTRE TEMPS

Vol. IV. *Les faules d'Isop. Text català y gravats reproduits de dues edicions gòtiques del sigle XIVe (Barcelona 1550? y 1576) afegida una noticia preliminar per R. Miquel y Planes.* Barcelona MCMVIII (XXXVIII-156 pàgs.)

Vol. V. *Historia de Pierres de Provença y de la gentil Magalona. Ara novament publicada segons les edicions de 1616 y 1650 per R. Miquel y Planes.* Barcelona MCMVIII (XX-89 pàgs.)

Publicada també—sobre la versió de 1650—en el *Novelari Català dels segles XIVe a XVIIIe*. (Vol. de la Nova Biblioteca Catalana no aparegut fins l'any 1909.)

Vol. VI. *Faules isòpiques de Aviano, Alfonso, Poggio y altres autors. Text català y gravats reproduits de dues edicions gòtiques del sigle XVIe (Barcelona, 1550 y 1576) per R. Miquel y Planes.* Barcelona MCMVIII (XVIII-178 pàgs.)

— NOVA BIBLIOTECA CATALANA.

[I]. *Llibre del sabi y claríssim fabulador Isop, historiat y notat als marges del llibre y ara novament corretgit per R. Miquel y Planas, en vista de les edicions de 1550 y 1576 y de les posteriorment en català publicades.* Barcelona, MCDVIII (XIV. — 335 pàgs.)

Aquest volum — començament d'una nova colecció deguda al Sr. Miquel y Planas — reproduceix el IV y VI de les *Histories d'altres temps*, però en edició de bibliòfil.

[II]. *La Fiametta de Johan Boccacci.*

La mateixa edició publicada per la *Societat Catalana de Bibliòfils*, de que parlem en altre lloch, ab la portada cambiada.

— *Conquesta per lo sereníssim Rey en Jacme de Aragó de la ciutat e regne de Valencia* (24 folis).

Colofó: *Ací fineix la present Historia de la conquesta de Valencia, fragment de la crònica general composta per Jacme I de Aragó, extreta del llibre intitolat Aureum Opus regalium privilegiorum ciuitatis et regni Valentie cum historia christianissimi Regis Jacobi ipsius primi conquistatoris e imprès a Valencia per Diego de Gumièl en l'any MDXV a XXX del mes de Octubre, novament estampada, en facsimil reduit, el dia primer de Juny de MDCCCXVIII.*

— BIBLIOTECA CLÀSSICA CATALANA.

Crestomatia de la llengua catalana (des del IXe segle al XIXe). Recopilada e ordenada per Antoni Bulbena e Tosell. Segon volum: Vers. — Barcelona 1907 (311 pàgs.).

Aquest volum, gros arreplech de poesia catalana, es publicat seguint el mateix criteri que 'l de prosa. Hi ha alguna poesia apòcrifa y d'altres que no poden figurar en una crestomatia catalana, per la raó d'esser provençals.

— *Primer Congrès Internacional de la Llengua Catalana.* Barcelona, Horta, 1908. — 701 pp.

Aquest any ha vist la llum el volum contenint e's treballs del *I Congrès de la Llengua*, que tingué lloch a Barcelona, en octubre de 1906. En ell, a més de les actes oficials de les sessions y dels discursos llegits en l'inauguració, s'hi publiquen tots els temes y comunicacions que varen presentarse al Congrès, agrupats en les tres seccions en que va dividir aquest la seva activitat. Es importantíssima la contribució que als estudis no sols filològichs sino també literaris y històrichs de Catalunya, ha portat la publicació d'aquest volum, y en les respectives cròniques ja s'ha fet menció de lo que més interessa desde 'l punt de vista històrich o jurídic. Els treballs llingüístichs son, naturalment, els més nombrosos y el Dr. B. Schädcl ha tractat detingudament dels que ofereixen més interès dialectològich en el *Bulletin de dialectologie romane* (n.º 1), publicat en català en el n.º de decembre de 1908 del *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana* (vol. IV, pàgina 170).

Entre les més importants comunicacions de la secció literaria, hi figuren les següents que aclareixen algun punt de la historia de nostra literatura: de D. Mateu Obrador y Bennassar, sobre *L'edició original de les obres de Ramón Lull*; de Mr. Amadée Pagès: *Observations sur l'utilité d'une édition critique d'Ausias March pour l'étude de la langue et de l'orthographe catalanes*; de Monsieur R. Foulché-Delbosq: *La Bible en catalan*, en la que enumera els 11 manuscrits que 'ns conserven textos de la Bíblia catalana; la de Mr. L. Barrau-Dihigo: *Les manuscrits latins et le texte catalan des «Gesta comitum barchinonensium»*, y la de D. A. Bonilla y San Martín: *Las novelas catalanas de caballerías y Tirant lo Blanch*.

REVISTES

Boletín de la Real Academia de Buenas Letras. Barcelona.—I. Bonsoms: *Introducción á la lectura de unos fragmentos de las traducciones catalanas de la «Fiammetta» y del «Decamerone» de Boccaccio, ambas anónimas y hechas en el siglo XV.* L'autor presenta aquests dos manuscrits inédits de la seva propietat, fentne la descripció y copiant algun fragment. Segueixen unes útils *Noticias bibliográficas de obras, estudios, memorias, discursos, conferencias, artículos, etc., referentes á la lengua catalana* (Apèndix I) y *Noticias bibliográficas referentes á la literatura catalana* (Apèndix II), prenent per punt de partida la data de la publicació del *Diccionario* den Torres Amat (Barcelona, 1836).

—*Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana.* Ciutat de Mallorca.—Publica com a treballs que creiem de principal interès: *Escorcolls dialectals*: I. *Regions del Segre* [per J. Faus]; II. *Ribera baixa del Cinca* [per E. Texidor]; III. *Pons y sa comarca* [per F. Montanyá]; IV. *Ribera del Sió* [per J. Viladot y Puig].—[A. M.ª Gibert y M. Cases]: *Més noms acabats en «ach»*.—De M. A. M.ª Alcover, director del *Bolletí*, son els següents: *La Pronunciació llatina entre catalans y Més sobre la pronunciació llatina*; *El Dr. Milá i Fontanals i la filologia catalana*; *Bibliografia filològica del Dr. Schädcl sobre 'l català* (1905) (1).

—*Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana de Mallorca.*—A. López: *Un manuscrito sobre los franciscanos*.—J. Borrás: *Suprema aspiración de Ramón Lull ó esencia del Lulismo*.—J. Borrás: *A propósito del último libro del Rdo. Sr. D. Salvador Bové*.—P. Martínez Vélez: *La ciencia universal; doctrina de Santo Tomás y R. Lull*.—J. Miralles: *Datos para la historia de la Biblioteca Capitular de Mallorca*.

(1) Traducció de l'article *Katalanische Sprache*, 1905, publicat en el *Kritischer Jahresbericht über die Fortschritte der Romanischen Philologie*. Erlangen, 1909 (publicat en 1908), p. 191.